

SIAKI

MAMĀ

**FA'ATAGA
ONA 'AVE**

'O lau ta'iala mo le Lafoina
atu o Koniteina o le Sami
'i Niu Sila

SIAKI

MAMĀ

**FA'ATAGA
ONA 'AVE**

Koniteina Mamā ma lē Pisia

Fa'atonuga mo teu'oloa ma le 'aulafo'oloa mo Niu Sila

'O Niu Sila 'o se mālō atumotu tūtasi e fa'amoemoe tele i fua o ana fa'ato'aga, atina'e o lā'au totō, vaomatua fa'apea ma tūlisi.

E tāua tele i tagata Niu Sila lo lātou atunu'u i lona si'osi'omaga, ana lafu manu ma ana mea totō fa'atasi ai ma le puipuiga o lona tamāo'āiga mai siama ma manu nini'i 'ātoa ma fa'ama'i 'olo'o maua ai isi atunu'u.

'Ua fa'ata'atitia e Niu Sila ni aiaiga mālolosi mo le puipua o le 'okaina mai o koniteina o le sami ma a lātou uta.

'Ua fa'amanino atu i lenei lōmiga fa'amatalaga e uiga i mea e tatau ona 'e faia 'ina 'ia fesoasoani ai i le puipua ma le saogalēmū o Niu Sila mai fa'ama'i ma manu nini'i fa'alāfuā i le fa'amautinoa lea ona fa'amamā lelei ma 'ia lē pēsia fo'i koniteina 'ae le'i 'auina atu 'i Niu Sila.

'O le lē tausisia o nei fa'atonuga e ono tuai ai ma toe fa'aopoopo ai fo'i nisi tupe se tele i le totonu 'a'o taofia le koniteina mo su'esu'ega, fa'amamāga po'o le faia fo'i o nisi togafitiga 'i ai.

'O le taumulimuli ma le usita'i lelei i fa'atonuga 'o ni aga fa'apisinisi lelei ia ma e vave ai fo'i ona fa'afulale mai ai le koniteina ma lana uta 'i totonu o Niu Sila.

Mea Mana'omia i Su'esu'ega a Atunu'u i Fafu Tulaga 'o Iai Totonu o Koniteina o le Sami

'Ao le'i teua le uta i le koniteina, e tatau i le lafo'olua po'o le teuuta ona 'ave'ese 'uma mea 'olo'o iai i totonu, ma siaki lelei 'ina 'ia 'aia nei iai mea fa'asāina nei :

- tama'i manu/meaola
- 'iniseti po'o isi manu nini'i e leai ni ivitū
- atigi o 'iniseti
- so'o se vāega o se manu e aofia ai le toto, ponāivi, 'a'ano, fulufulu, fulu
- lā'au ma mea e maua mai i lā'au e pei 'o fua, fatu, lau, fasi lā'au, a'a, pa'u
- vai ma le palapala

'A'o la'u le uta, 'ia mautinoa lelei 'aia nei pipi'i ai ni palapala mai uili o le fokolifi po'o se'evae fo'i e soli ai le uta.

- 'aia nei tatalaina faitoto'a mo ni taimi 'umi, po'o le pō fo'i, nei ulufia e manu nini'i fa'alāfuā.
- e fa'asāina mea teuuta e pei o vao mago, pa'u ta'avale tuai ma limulimu.
- 'āfai e fa'aaogā laupapa i le teuga o uta (e pei o fata la'uuta, atigipusa), 'o le laupapa e fa'aaogā e tatau ona fou, mamā, mago, ma e lē maua ai ni 'iniseti pē 'aia e 'iniseti, ma 'aia fo'i nei pipi'i ai pa'u lā'au, taliga (fungus), pe pala fo'i.
- e sili atu laupapa 'ua 'uma ona fa'availā'au. E tatau ona fa'amatala lelei i pepa o le koniteina pē na fa'apēfea ona fa'availā'au.
- 'ole'ā fa'amua ona talia i totonu o Niu Sila uta 'ua 'uma ona fa'availā'au
- 'ia 'aia nei iai ni manu nini'i fa'asoesā po'o 'iniseti i le mea e teu ai le uta.

Mea Mana'omia i Su'esu'ega a Atunu'u i fafo Tūlaga 'o Iai Fafu 'o Koniteina o le Sami

E tatau ona teu le uta a le koniteina 'a'o tū i luga o se mea mālō e fa'asimā pē fa'atā 'ina 'ia tausi ai tūlaga mamā ma le lē a'afia i a'afiaga lē mana'omia. E tatau fo'i ona mamā fafo o koniteina ma 'aia fo'i nei maua ai ni mea fa'asoesā e pei o :

- fua o manu nini'i
- vao
- 'iniseti / manu nini'i fa'asoesā
- ōfaga
- fatu
- sisi
- palapala
- 'āpogāleveleve

Mamā Totonu

E tatau ona mamā lelei totonu o le koniteina ma 'a'ua ne'i aliali mai ai ni fa'a'ailoga o ni a'afiaga lē mana'omia

? Fa'ataga ona 'ave

Lē Mamā Totonu

'Āfai e lē mamā totonu o le koniteina pē fōliga mai fo'i e a'afia i ni mea e fa'asāina, e lē mafai ona 'ave.

? Fa'asā ona 'ave

Teu 'i laupapa: Pa'u lā'au, pala, legalegā ma fa'aleaga e 'iniseti

'Āfai e a'afia laupapa 'olo'o teu ai le uta i so'o se isi o mea nei i luga, e tatau ona 'ave'ese mai le koniteina.

? Fa'asā ona 'ave

Mamā Fafu

E tatau ona mamā ma Fōliga mai e lē a'afia i ni a'afiaga lē mana'omia

? Fa'ataga ona 'ave

Lē Mamā fafo

'Āfai e lē mamā lenei koniteina ma e fōliga mai e a'afia fo'i i ni mea e fa'asāina, e lē mafai ona 'ave.

? Fa'asā ona 'ave

Āfāina Fafu

'Āfai e lē mamā pē fōliga mai fo'i e a'afia le koniteina i ni mea fa'asāina, e lē mafai ona 'ave.

? Fa'asā ona 'ave

Faiga o Pepa mo Koniteina o le Sami

E tatau ona fa'atumuina se pepa 'ua ta'ua o le Ta'utinoga o le Puipuiga (Quarantine Declaration) e tagata e teu'oloa pe lafo'oloa (exporters) mo koniteina 'uma lava e auina mai i va'a mo Niu Sila.

E tatau i le 'aulafo'oloa ona fa'amanino mai fa'amatalaga uma nei i le 'au'oka'oloa (importers) po'o o lātou sui fo'i i totonu o Niu Sila:

- nūmera o le koniteina
- nofoaga na sau ai (atunu'u na teu ai le uta i totonu o le koniteina
- le uafu muamua lava na ulua'i uta ai i luga o se va'a le koniteina mo le 'auina mai 'i Niu Sila.
- suafa ma le tuātusi o le lafo'oloa
- suafa ma le tuātusi o le 'oka'oloa
- tuātusi e momoli 'i ai le koniteina i Niu Sila atoa ma oloa oloo i totonu (e tatau o se Lotoā e Taunu'u ma teu ai oloa mo se taimi le tumau
- fa'amaumauga 'āto'atoa ma le sa'o o le uta fa'atasi ai ma itū'āiga āfifi
- pepa o le Quarantine Declaration e maua mai le 'upega o 'initaneti i le tuātusi :
<http://www.maf.govt.nz/transitional-facilities>
- pepa fa'availā'au (pe'ā mana'omia)
- 'āfai na fa'availā'au le koniteina, e tatau ona tusi i lalo i le pepa le igoa o le vailā'au na fa'aaogā, taimi na fai ai, vevela po'o le mālūlū na fai ai, fa'atasi ai ma le mālosi o le vailā'au.

'Āfai e lē 'o aofia nei fa'amaumauga tāua i se koniteina, e i'u ina matuā fa'alētonu ma a'afia ai i le tuai ona taunu'u ma le toe faia i ai o nisi su'esu'ega ma se totogi e toe fa'aopoopo fo'i.

Mo nisi fa'amatalaga e uiga i tulāfono a Niu Sila e fa'atatau i le 'okaina mai o koniteina o le sami fa'amolemole asi le tuātusi o le 'upega i le komepiuta lea :

<http://www.maf.govt.nz/transitional-facilities>
pē asi fo'i le : mqsdata@maf.govt.nz

Ministry of Agriculture
and Forestry
Te Manatu Ahuwhenua,
Ngaherehere

Protect New Zealand
Tiakina Aotearoa
www.protectnz.org.nz

Ata fa'ata'ita'i o le Ta'utinoga o le Puipuia

Ta'utinoga o le Puipuia e Momoli Fa'atasi ma Koniteina i Niu Sila.

Tagāvai (Letterhead) a le Tagata Teu Koniteine po'o le Lafo'olua Ta'utinoga o le Puipuia mo Koniteina

Igoa o le Va'a :

Nūmera o le Malaga :

I- Numera o/le Koniteina :

Ta'utinoga o le Mama ma le Teu i Mea e Fa'asa fa'apea ma itu'aiga mea afifi/teu ai se 'olua

1. Mamā

I le taimi o le teuga o le uta, sã su'esu'e ai fafo ma totonu o le Koniteina , ma 'ua mamā lelei ma saogālēmū mai manu nini'i, otaota mai lã'au ola po'o manu fo'i, fa'apea ma le palapala ma le vai.

'Ioe Leai

2. Mea e Teu ai le Koniteina

Sã fa'aaogã se palapala, piti (peat), limulimu pīsia, fāsītāga tuai, vao mago, lausaga mamago (chaff) po'o se isi mea ufiufi na a'afia pē fa'aaogã fa'atasi ma mea 'olo'o lisi atu i luga e teu ai le koniteina?

'Ioe Leai

3. Laupapa e Teu ai le Koniteina

'O fa'aaogã ni pusa laupapa i totonu o le koniteina e pei o atigipusa, atigipusa lāpopo'a, fata la'uuta/pailate (pallets) po'o se laupapa e fa'avasega 'ese'ese ai, fa'amausalī ai, puipuia ai pē fa'amau lelei ai le uta 'a'o 'auina atu ?

'Ioe Leai

3a. 'Āfai e 'ioe lau tali i le 3, 'ua 'uma ona fa'availā'au laupapa?

'Ioe Leai

3b. 'Āfai e 'ioe lau tali i le 3a i luga, na fa'apēfea ona fa'availā'au ?

Tusi le tali i le pusa 3b

3c. 'O 'aumai le pepa fa'amāonia o le fa'availā'au o le koniteine ?

'Ioe Leai

(Fa'apipi'i mai se kopi o le pepa fa'availā'au)

'Ou te ta'utino atu e fa'amāoni ma sa'o fa'amatalaga 'olo'o i luga.

Sainia e

Igoa

Tulaga Tofi

Aso

'Āfai e lē fa'atumuina lenei pepa pē sesē fo'i ona fa'atumu, e i'u ina 'umi ona fa'atali ma toe fa'aopoopo fo'i i ai ma se isi tau pe'ā taunu'u i Niu Sila. E maua le kopi o lenei pepa ta'utinoga mai le 'upega i le masini komepiuta :

<http://www.maf.govt.nz/transitional-facilities>